

The role of supporting institutions in the development of entrepreneurship with an emphasis on the job creation projects of the Imam Khomeini Relief Foundation

Shahnaz Abdoollahi

Ph.D. in Educational Sciences, Philosophy of Education,
Islamic Azad University, Tehran Branch
Email: sh13561364@gmail.com

Imam Khomeini Relief Foundation
Empowerment and
Deprivation-elimination Journal
<https://pajooresh.emdad.ir>
Vol.1 | No.3
March 2024

| Received: 01, Jan. 2024 | Accepted: 03, Mar. 2024 |

Abstract

The purpose of this research is to examine the role of supporting institutions in the development of entrepreneurship with an emphasis on the job creation projects of the Imam Khomeini (RA) Relief Foundation. 302 people were selected as a statistical sample size using a multi-stage stratified cluster method, the measuring tool in this research is a 5-point scale questionnaire with 30 questions to evaluate the role of support institutions. In the development of entrepreneurship, with emphasis on the job-creating projects of the Imam Khomeini (RA) Relief Foundation, its validity was approved by expert professors and its reliability was estimated and confirmed using Cronbach's alpha of 0.80. In the current research, after collecting information, the data was analyzed with SPSS version 20 software and the data was analyzed using descriptive and inferential statistics methods. The results of the findings showed that the aid Foundation Imam Khomeini plays a significant role in the development of entrepreneurship and the creation of employment plans for the applicants.

Keywords: support institutions, entrepreneurship development, employment creation projects

نشریه علمی توانمندسازی و محرومیت‌زدایی

کمیته امداد امام خمینی (ره)

<https://pajooresh.emdad.ir>

دوره ۱ | شماره ۳ | صص ۲۲-۳

زمستان ۱۴۰۲

نقش نهادهای حمایتی در توسعه کارآفرینی با تاکید بر طرح‌های اشتغال‌زایی کمیته امداد امام خمینی (ره)

دکتری علوم تربیتی، گرایش فلسفه تعلیم و تربیت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.

sh13561364@gmail.com

شهناز عبداللهی

| دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۱۱ | پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ |

چکیده: هدف از انجام تحقیق حاضر، بررسی نقش نهادهای حمایتی در توسعه کارآفرینی با تاکید بر طرح‌های اشتغال‌زایی کمیته امداد امام خمینی (ره) می‌باشد، روش تحقیق حاضر توصیفی از شاخه پیمایشی و از نوع همبستگی و جزو مطالعات کاربردی است، جامعه آماری تحقیق حاضر کلیه‌ی مددجویان تحت پوشش کمیته امداد شهر کرمانشاه می‌باشد که با استفاده از روش خوشه‌ای طبقه‌ای چند مرحله‌ای ۳۰۲ نفر به عنوان حجم نمونه آماری انتخاب گردید، ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش پرسشنامه محقق ساخته بصورت ۵ لیکرتی می‌باشد که در ۳۰ سوال به ارزیابی نقش کمیته امداد امام خمینی در توسعه کارآفرینی با تاکید بر طرح‌های اشتغال‌زایی پرداخته شد که روایی آن مورد تایید اساتید متخصص و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۰ برآورد و مورد تایید واقع شد. در پژوهش حاضر، بعد از جمع‌آوری اطلاعات، داده‌ها با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰ مورد تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از دو روش آمار توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. ماحصل یافته‌ها نشان داد که کمیته امداد امام خمینی در توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی مددجویان نقش قابل توجهی ایفا می‌کند.

واژه‌های کلیدی: نهادهای حمایتی، کمیته امداد، توسعه کارآفرینی، طرح‌های اشتغال‌زایی.

مقدمه

کارآفرینی به فرایند خلق ارزش جدید (مادی یا معنوی) از طریق یک تلاش متعهدانه با در نظر گرفتن ریسک‌های ناشی از آن اطلاق می‌شود. کارآفرینی اولین بار مورد توجه اقتصاددانان قرار گرفت و تمامی مکاتب اقتصادی از قرن ۱۶ میلادی تا کنون به نحوی کارآفرینی را در نظریه‌های اقتصادی خویش تشریح نموده‌اند. ماهیت کارآفرینی، در طی سال‌های گوناگون دستخوش تغییرات بسیاری قرار گرفته و اندیشمندان متعددی به آن پرداخته‌اند. از همین رو، اقتصاددانان هرگز تعریفی ثابت از کارآفرین یا کارآفرینی نداشته‌اند. گرچه مفهوم کارآفرینی وجود داشت و قرن‌ها شناخته شده بود، اما اقتصاددانان کلاسیک و نئوکلاسیک این افراد را از مدل‌های رسمی خود کنار گذاشتند. کارآفرینان با استفاده از مهارت‌ها و ابتکار لازم برای پیش‌بینی نیازها و آوردن ایده‌های جدید خوب به بازار، نقشی اساسی در هر اقتصادی بازی می‌کنند. پویایی‌های کارآفرینی با توجه به زمینه نهادی و سطح توسعه می‌توانند به طور وسیعی متفاوت باشند. در گرایش به سوی کارآفرینی نیز تفاوت‌های قابل توجهی میان کشورها وجود دارد (آتیو، ۲۰۰۷). ماهیت و ساختار فعالیت‌های کارآفرینی در بین کشورهای مختلف نیز متفاوت است.

محیطی که اقتصاد را شکل می‌دهد، بر پویایی‌های کارآفرینی در درون هر کشور اثر می‌گذارد. این محیط از طریق وابستگی‌های متقابل بین توسعه اقتصادی و نهادها شناخته می‌شود که بر سایر مشخصات مانند کیفیت حکمرانی، دسترسی به سرمایه و سایر منابع، و ادراکات کارآفرینان اثر می‌گذارد. نهادها تعیین‌کننده‌های اساسی رفتار اقتصادی (نورث، ۱۹۹۰) و مبادلات اقتصادی (ویلیامسون، ۱۹۹۸) هستند و می‌توانند آثار مستقیم و غیرمستقیمی بر عرضه و تقاضای کارآفرینان بگذارند.

فهم رابطه کارآفرینی، توسعه اقتصادی و نهادها به دو دلیل اهمیت دارد؛ اولاً، جامعه بین‌الملل توسعه، آموخته است که رویکرد "یک اندازه برای همه مناسب است"،^۱ دیگر مؤثر نیست (ایسترلی^۲، ۲۰۰۱). ثانیاً، اهمیت اقتصادی کارآفرین و سیاست‌های کارآفرینی، در سال‌های اخیر بسیار گسترش یافته است. از دو دلیل فوق، چنین برداشت می‌شود که

1. One-Size- Fits- All Approach

2. Easterly

نقش نهادهای حمایتی در توسعه کارآفرینی با تأکید بر ... | عبداللهی

سیاست عمومی باید بر حسب پویایی‌های کارآفرینی و توسعه اقتصادی، شرایط نهادی محلی و متغیرهای زمینه محور اتخاذ شود (آکس، دسای و هسلز، ۲۰۰۸).

حال با توجه به موضوع پژوهش می‌توان اشاره کرد که نهادهای عمومی غیردولتی که به منظور حمایت از اقشار آسیب‌پذیر جامعه به وجود آمده‌اند، نقش زیادی در ایجاد تحرک، حمایت، شکل‌گیری و حتی کمک مالی برای فعالیتهای تجاری کارآفرینانه سودمند برای فقرا و مستضعفین داشته و در شکل‌گیری کارآفرینی تأثیر گذارند. کمیته امداد امام خمینی (ره) از جمله نهادهایی است که در زمینه کارآفرینی نقش مهمی ایفا می‌کند، یکی از زمینه‌های فعالیت کمیته امداد امام خمینی (ره)، خودکفایی و اشتغال است که در بردارنده شناخت قابلیت‌های افراد برای شغل و کار، پرداخت وام به زنان روستایی سرپرست خانوار، آموزش‌های تولید و پرورش طیور و دام، آموزش فنی و حرفه‌ای، پرداخت وام و تأمین فضای خودکفایی می‌باشد (ذوالفقاری، ۱۳۸۲). با توجه به مطالب ذکر شده، مطالعه حاضر براین هدف است که، به بررسی نقش نهادهای حمایتی در توسعه کارآفرینی با تأکید بر طرح‌های اشتغال‌زایی کمیته امداد امام خمینی (ره) بپردازد.

فرضیه‌های تحقیق:

فرضیه‌ی اول: پرداخت وام به زنان سرپرست خانوار کمیته امداد امام خمینی (ره) در توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی نقش مؤثری دارد.

فرضیه‌ی دوم: بین آموزش‌های تولید و پرورش دام و طیور توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه وجود دارد.

فرضیه‌ی سوم: بین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه وجود دارد.

فرضیه‌ی چهارم: بین پرداخت وام و تأمین فضای خودکفایی توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه وجود دارد.

فرضیه‌ی پنجم: بین توافق‌نامه حمایت‌های مالیاتی توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه وجود دارد.

نهادهای و کارآفرینی از نظر داگلاس نورث

کشورها از طریق کاهش یا تخفیف مالیاتی، پرداخت وام‌های ضروری و دیگر برنامه‌های تنظیمی، کارآفرینی را پشتیبانی می‌کنند و بدین طریق احتمال این که مردم یک فرصت جذاب را شناسایی کنند و در نتیجه تصمیم بگیرند کسب و کار خود را راه‌اندازی کنند، افزایش می‌دهند. پشتیبانی مالی برای شرکت‌های کوچک و متوسط یکی از معمول‌ترین رویکردها برای ارتقاء کارآفرینی در سراسر جهان است. این حمایت‌های مالی ممکن است به طور خاص برای کارآفرینانی که از فقدان منابع مالی که از آن به عنوان مانع اصلی راه‌اندازی یک کسب و کار نام برده می‌شود، مهم باشد (سیدی و تقی خانی، ۱۳۹۰). برخی از مهمترین خط‌مشی‌ها و برنامه‌های دولت برای توسعه کارآفرینی عبارتند از: تدوین قوانین و مقررات مرتبط، خط‌مشی‌های مالیاتی، ساده‌سازی مراحل اداری، حمایت‌های مالی و اعطای وام، ارتقاء کارآفرینی و آموزش، اطلاع‌رسانی و مشاوره به کارآفرینان و ایجاد زیرساخت‌های لازم. برنامه‌های حمایتی دولت، پشتیبان سایر خط‌مشی‌ها در ایجاد محیطی مشوق برای فعالیتهای کارآفرینانه است. با توجه به وجود مشکلات ویژه بر سر راه رفتارهای کارآفرینانه باید اذعان داشت، برنامه‌های حمایتی ابزار مهمی برای شکل‌گیری مهارت‌های لازم کسب و کار هستند (داوری و رضایی، ۱۳۸۵).

قریب به پنجاه سال است که نورث در مقالات گوناگون به بررسی تاریخ اقتصادی، عملکرد اقتصادی و تأثیر نهادها بر عملکرد اقتصادی اشاره می‌کند و در نهایت، در سال ۱۹۹۳، بنیاد نوبل به دلیل «انجام پژوهش جدید در تاریخ اقتصادی از طریق کاربرد نظریه و روش‌های کمی به منظور توضیح تغییرات اقتصادی و نهادی»، جایزه نوبل اقتصاد را به وی اعطا کرد.^۱ نگاهی به آثار اولیه نورث، اشاره محدود وی به نهادها را نشان می‌دهد، به گونه‌ای که در مقاله‌ای در سال ۱۹۵۵، با عنوان «نظریه مکان و رشد اقتصادی منطقه‌ای»^۲، چندان درباره نهادها بحث نمی‌کند. اما به تدریج، توجه وی به نهادها بیشتر شد؛ نورث در مقاله‌ای^۳ که در سال ۱۹۷۱ تألیف کرد، به دلیل بی‌توجهی به نهادها در تحقیقات تاریخی و نیز فروض نئوکلاسیکی (اطلاعات کامل و مبادله بدون هزینه)

1. Available on: http://nobelprize.org/nobel_prizes/economics/laureates/1993

2. Location Theory and Regional Economic Growth

3. Institutional Change and Economic Growth

نقش نهادهای حمایتی در توسعه کارآفرینی با تأکید بر ... | عبداللہی

انتقاداتی را بیان می‌کند. به اعتقاد وی، «تاریخ نگاران اقتصادی بر تغییرات تکنولوژیک به عنوان منبع رشد تأکید می‌کنند، اما توسعه ترتیبات نهادی، مهمترین منبع تاریخی پیشرفت در کارآمدی تولید و بازارهای عوامل است» (نورث، ۱۹۷۱: ۱۱۹). نورث در سایر مقالاتش درباره تاریخ اقتصادی نیز درباره نهادها (نورث، ۱۹۷۸) دولت و تأثیر آن بر هزینه‌ها (نورث، ۱۹۸۴) بحث می‌کند و ضمن تقسیم‌بندی متغیرهای ایجادکننده هزینه مبادله به چهار گروه از عوامل (نورث، ۱۹۸۴: ۲۵۷) به طور خاص به حقوق مالکیت، قوانین و دولت توجه می‌کند. توجهی که در واقع، زمینه‌ساز تأکید بیشتر وی بر نهاد شد و در مقاله بعدیش با عنوان "نهادها، هزینه مبادله و رشد اقتصادی"^۱ (نورث، ۱۹۸۷) تبلور یافت. در نهایت، وی در مقاله‌ای به نام "نهادها"^۲ در سال ۱۹۹۱، به طور جامع‌تر نقش نهادها را مورد بررسی قرار داد. همان‌طور که خود نورث بیان می‌کند: «اقتصاددانان با توجه به محدودیت‌های داده شده، به تحلیل عملکرد اقتصادی علاقمند هستند. در مقابل، اقتصاددانان تاریخی این موضوع را مورد توجه قرار می‌دهند که این محدودیت‌ها چگونه در طول زمان تغییر می‌کنند» (نورث، ۱۹۸۴: ۲۵۵). ظاهراً همین توجه به محدودیت‌ها بود که در نهایت، باعث شد وی به تبیین تحولات بر طبق نهادها بپردازد و تغییرات نهادی را عامل اصلی تحولات اقتصادی و اجتماعی بداند.

نورث در بیشتر آثارش به دنبال ارائه تبیینی از تحولات جوامع است. وی در این باره می‌نویسد «توصیف تغییر جوامع، به تنهایی کافی نیست و باید بیشتر تلاش کنیم تا نیروهای اساسی را بیابیم که این فرایند تغییر را شکل می‌دهند» (نورث، ۲۰۰۵: ۱۳). وی در مقاله دیگری یادآور می‌شود:

«دلیل شکست چه بوده است و از آن مهم‌تر، چرا اصلاح آنها بسیار مشکل می‌باشد؟ برای پاسخ به این سؤالات، توضیح ما باید حاوی تجزیه و تحلیلی باشد که نشان دهد برای دستیابی به منافع حاصل از کاربرد تکنولوژی مدرن، نیازهای نهادی لازم کدام هستند» (نورث، ۲۰۰۰: ۲۲). وی بر این اساس، نهادها را مورد بررسی قرار می‌دهد.

اما وجه متمایز آثار نورث، تبیین کاملی است که درباره شکل‌گیری نهادها بیان می‌کند و برای بحث ما نیز بسیار مفید است. وی بحث درباره نهادها را از موضوع نااطمینانی آغاز

1. Institution, Transaction Cost and Economic Growth

2. Institutions

می‌کند. نورث معتقد است انسان‌ها نهادها را به منظور کاهش نااطمینانی در مبادلات بشری ایجاد می‌کنند (نورث، ۲۰۰۰: ۱۹). به اعتقاد وی، «هر فردی زندگی را با اطمینانی فراگیر آغاز می‌کند. این نااطمینانی اولیه، با آموزش دو نوع از تجربیات کاهش می‌یابد که از محیط پیرامونی فیزیکی و محیط زبانی فرهنگی - اجتماعی حاصل می‌شوند» (نورث، ۲۰۰۵: ۱۵). یادگیری اولیه، ساختاری را برای تفسیر پیام‌های گوناگون دریافت شده توسط حواس توسعه می‌دهد، ساختاری که چارچوب اولیه آن ژنتیکی است، اما ساختار ثانویه آن، حاصل دو نوع آموزشی است که اشاره کردیم. وی سپس به چارچوبی اشاره می‌کند که برای سازماندهی ادراک ما و حفظ نتایج تحلیلی، از اوایل کودکی ایجاد شده است و تکامل می‌یابد (نورث، ۲۰۰۵: ۲۵). برای درک بهتر این چارچوب، نورث از اصطلاح مدل‌های ذهنی^۱ استفاده می‌کند: «ما مدل‌های ذهنی را برای تبیین و تفسیر محیط می‌سازیم»، مدل‌هایی که بازخورد تجربیات جدید، آن را تقویت یا اصلاح می‌کند (نورث، ۲۰۰۵: ۲۵). نورث و همکارانش تبیین بسیار خوبی از مدل‌های ذهنی را در مقاله یادگیری، نهادها و عملکرد اقتصادی^۲ (نورث، نانتزاولونیس و شریق^۲، ۲۰۰۴) بیان کردند. وی قبلاً در مقاله‌ای با نام «مدل‌های ذهنی مشترک: ایدئولوژی و نهادها»^۳ (۱۹۹۴) مدل‌های ذهنی و ارتباط آن با تغییرات نهادی را مورد بررسی قرار می‌دهد و در مقاله ارائه شده به منظور دریافت جایزه نوبل و چند مقاله دیگر نیز این مباحث را بیان کرده است.

به اعتقاد وی، ذهن، مدل‌های ذهنی مختلفی را برای توصیف محیط پیرامون و حل مشکلات پیشنهاد می‌کند. هنگامی که پاسخ‌های محیطی، در بیشتر اوقات مدل ذهنی یکسانی را تأیید می‌کنند، آن تا اندازه‌های تثبیت می‌شود. نورث این مدل ذهنی نسبتاً تبلور یافته را «باور»^۴ و بهم پیوستگی باورها^۵ (که می‌توانند استوار یا بی‌ثبات باشند) را «سیستم باورها»^۶ می‌نامد. سیستم باورها، در گذشته، فرد را برای بقا در محیط پیرامونش توانا می‌ساخت. سیستم باورها با سیستم انگیزشی^۷ مرتبط بود و تقریباً در برابر تغییرات ناگهانی

1. Mental Models
2. Nantzavinos and Sharig
3. Shared Mental Models: Ideologies and Institution
4. Belief
5. Interconnection of Belief
6. Belief System
7. Motivational System

نقش نهادهای حمایتی در توسعه کارآفرینی با تأکید بر ... | عبداللہی

مقاوم است (نورث، نانتزاوونیس و شریق، ۲۰۰۴: ۷۶). اما موضوع مهم، زمانی مطرح است که مشکلات بر طبق مدل‌های ذهنی موجود حل نمی‌شوند؛ در این حالت، ذهن مدل‌های جدیدی را برای حل مشکل پیشنهاد می‌کند (همان، ۷۶).

به نظر نورث، رابطه نزدیکی میان مدل‌های ذهنی، سیستم باورها و نهادها وجود دارد؛ نهادها از سیستم باورها نشأت می‌گیرند (نورث، ۲۰۰۵: ۴۸). «سیستم باورها، بازنمایی داخلی چشم‌انداز انسانی را ماندگار می‌کند. نهادها ساختارهایی هستند که انسانها بر این چشم‌انداز تحمیل می‌کنند تا محصول مورد علاقه خود را به دست آورند. بنابراین، سیستم باورها بازنمایی داخلی و نهادهای بروز خارجی این بازنمایی هستند»^۱ (نورث، ۲۰۰۵: ۴۹). در این میان، سازمان‌ها نقش مهمی دارند؛ به اعتقاد نورث، یادگیری مشترک در سازمان‌ها اتفاق می‌افتد (همان، ۷۷) و تکامل مدل‌های ذهنی نیز در ارتباط با اهداف سازمان‌هاست (همان، ۷۷).

در نهایت، نورث بیان می‌کند «نهادها قراردادهای ابداع شده انسانی هستند که کنش‌های متقابل انسانی را ساختارمند می‌کنند. آنها از قوانین رسمی (مانند قانون اساسی)، قوانین غیررسمی (مانند ارزش‌های رفتاری و عرف) و خصوصیات اجرایی آنها تشکیل شده‌اند (نورث، ۱۹۹۴: ۳۶۰).

به اعتقاد نورث، میان نهادها و سازمان‌ها تفاوت وجود دارد؛ اگر نهادها را قواعد بازی تلقی کنیم، سازمان‌ها بازیکنان خواهند بود (نورث، ۱۹۹۴: ۳۶۱ و نورث، ۲۰۰۰: ۲۳). «سازمان‌ها از مجموعه‌ای از افراد تشکیل شده‌اند که حول هدف مشترکی برای رسیدن به اهداف معینی متحد گشته‌اند». سازمان‌ها شاخه‌های سیاسی (بازیگران سیاسی، سناتورها، شورای شهر، هیأت‌های نظارت‌کننده) شاخه‌های اقتصادی (شرکت‌ها، اتحادیه تجاری، مزارع فامیلی، شرکت‌های تعاونی)، شاخه‌های اجتماعی (کلیساها، کلوب‌ها، انجمن‌های ورزشی و شاخه‌های^۲ آموزشی مدارس، دانشگاه‌ها، مراکز آموزش شغلی) را شامل می‌شوند. سازمان‌ها انعکاس‌دهنده فرصت‌هایی هستند که نهادها ایجاد می‌کنند؛ «اگر

۱. نورث در برخی مقالات، با تساهل از عنوان مدل‌های ذهنی مشترک به جای سیستم باورها استفاده می‌کند و معتقد است که نهادها تبلور مدل‌های ذهنی مشترک هستند (نورث، ۱۹۹۴: ۳۶۳). ولی در این مقاله برای جلوگیری از تشتت، از همان اصطلاح سیستم باورها استفاده می‌کنیم.

2. Political Bodies

چارچوب نهادی برای دزدی و فعالیت‌های خلاف پاداش دهد، در این صورت سازمان‌ها در جهت خلافتکاری و دزدی سامان می‌یابند و اگر چارچوب نهادی به فعالیت‌های تولیدی پاداش دهد، در این صورت سازمان‌هایی پدید می‌آیند که فعالیت‌های مولد و تولیدی را ترویج می‌کنند» (نورث، ۱۹۹۴: ۳۶۱).

تحول نهادی نیز حاصل تعامل میان سازمان‌ها و نهادهاست (نورث، ۱۹۹۴: ۳۶۱). سازمان‌ها در پیگیری اهداف خود، به تدریج ساختار نهادی را دگرگون می‌کنند (نورث، ۱۳۸۵: ۱۲۲). «دلیل بروز تغییرات این است که افراد پی می‌برند با تجدید ساختار مبادلات سیاسی یا اقتصادی بهتر می‌توانند عمل کنند. منشأ تغییر در تلقی افراد، ممکن است نسبت به اقتصاد، عاملی بیرونی باشد، مانند تغییر در قیمت و کیفیت در اقتصادی دیگر که بینش افراد را به فرصت‌های سودآور تغییر می‌دهد» (نورث، ۱۹۹۴: ۳۶۱). نورث به یادگیری به عنوان عامل تغییر در بلندمدت اشاره می‌کند که عامل یادگیری نیز تلاش سازمان‌ها برای بقاست (همان، ۳۶۱). وی در توضیح بیشتر این مسأله می‌گوید: «عامل تغییر، شخص کارآفرین است که به محرک‌های جاافتاده در چارچوب نهادی واکنش نشان می‌دهد. منشأ تغییر، رجحان‌ها با قیمت‌های نسبی در حال تغییر است. تغییرات قیمت‌های نسبی، انگیزه‌های افراد در کنش‌های متقابل انسانی را دگرگون می‌کند» (نورث، ۱۳۸۵: ۱۳۵-۶).

به اعتقاد نورث، تغییرات قیمت در کشورهای مختلف، نتایج متفاوتی دارد؛ زیرا نه تنها سازمان‌هایی که قرار است به تغییرات قیمتی عکس‌العمل نشان دهند، از نظر قدرت چانه زنی و در نتیجه تغییراتی که می‌توانند ایجاد کنند، در کشورهای مختلف متفاوت هستند، بلکه «کنشگران با توجه به پیشینه متفاوت و بازخورد ناقص نتایج، مدل‌های ذهنی متفاوتی خواهند داشت و بنابراین، سیاست‌های متفاوتی را اتخاذ خواهند کرد» (نورث، ۱۳۸۵: ۱۶۰). در اینجا توجه به دو نکته ضروری است؛ او، تغییرات قیمت نسبی، همیشه موجب تحول نهادی نمی‌شود و گاه طرفین مبادله به این نتیجه می‌رسند که با وجود تغییر قیمت‌ها، تخصیص منابع را در چارچوب نهادی موجود انجام دهند (نورث، ۱۳۸۵: ۱۳۹). ثانیاً، تغییرات گاه ناپیوسته هستند و مواردی مانند جنگ‌ها، انقلاب‌ها و بلایای طبیعی، موجب بروز تغییرات ناگهانی و ناپیوسته می‌شوند (همان، ۱۴۳).

نقش نهادهای حمایتی در توسعه کارآفرینی با تأکید بر ... | عبداللهی

نورث در فصلی از کتاب جدید خود با نام "درک فرایند تحول اقتصادی"، درباره منابع نظم و بی نظمی (نورث، ۲۰۰۵: ۵۹) مطالب بدیعی بیان می‌کند: «نوعی از تغییر هنگامی پدید می‌آید که مکانیسم‌های قدیمی - که تعهدات معتبر را در جامعه پدید می‌آورند - از بین می‌روند، بدون اینکه جانشین مناسبی برای آنها فراهم شده باشد. نمونه آن، مرگ یک حاکم دیکتاتور است. اما این حالت، عموماً بازتاب یک بحران است» (نورث، ۲۰۰۵، ۱۰۶). نورث درباره تغییرات انقلابی نیز صحبت می‌کند و معتقد است برخی از گروه‌ها هزینه چنین تغییراتی را کمتر از دگرگونی‌های تدریجی می‌دانند. وی در توصیف این تغییرات، به بیان فیگورید و وینگست^۲ اشاره می‌کند که کارآفرینان را عامل مفصل بندی باورهای جدیدی می‌دانند که به تدریج از سوی گروه‌های مختلف پذیرفته می‌شود و سیاست‌ها و الزامات اجرای آن نیز فراهم می‌گردد (نورث، ۲۰۰۵: ۱۰۶). وی در نهایت، مدل زیر را ارائه می‌کند (نورث، ۲۰۰۵: ۱۵۵).

باورها	←	نهادهای	←	سیاست‌ها	←	نتایج
--------	---	---------	---	----------	---	-------

بدین ترتیب، با تبیینی که نورث از نقش باورها، نهادها و عملکرد اقتصادی بیان می‌کند، درک دلایل نوآوری بیشتر در برخی کشورها و در نتیجه توسعه آنها بسیار آسان است. به اعتقاد وی، نهادها و ساختار انگیزشی که حاصل نهادهای جامعه هستند، عامل اصلی توسعه یا عدم توسعه کشورها می‌باشند، در واقع، اگر مجموعه نهادها، تولید و نوآوری را تشویق کنند، مسیر توسعه را هموار می‌نمایند. «اگر فعالیت‌های با بهره‌وری فزاینده، بالاترین منفعت را داشته باشند، آنگاه اقتصاد رشد می‌کند» (نورث، ۲۰۰۰: ۲۲). البته همان‌طور که گفتیم، نورث نهادهای کشورها را تبلور باورها می‌داند و از این رو، معتقد است نهادها را نمی‌توان به کشورها صادر کرد؛ «انتقال قواعد اقتصادی و سیاسی رسمی از اقتصادهای بازاری غربی موفق به اقتصادهای جهان سوم و اروپای شرقی، شرط کافی برای عملکرد خوب اقتصادی نیست. خصوصی سازی، داروی علاج عملکرد ضعیف اقتصادی نمی‌باشد» (نورث، ۲۰۰۰: ۲۵).

1. Understanding the Process of Economic Change

2. Figuerido and Weingast

روش‌شناسی تحقیق

روش تحقیق حاضر توصیفی از شاخه پیمایشی و از نوع همبستگی و جزو مطالعات کاربردی است، جامعه آماری تحقیق حاضر کلیه ی مددجویان تحت پوشش کمیته امداد شهر کرمانشاه می‌باشد که با استفاده از روش خوشه‌ای طبقه‌ای چند مرحله‌ای ۳۰۲ نفر به عنوان حجم نمونه آماری انتخاب گردید، ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش پرسشنامه بصورت ۵ لیکرتی می‌باشد که در ۳۰ سوال به ارزیابی نقش نهادهای حمایتی در توسعه کارآفرینی با تاکید بر طرح‌های اشتغال‌زای کمیته امداد امام خمینی (ره) پرداخته شد که روایی آن مورد تایید اساتید متخصص و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۰ برآورد و مورد تایید واقع شد. در پژوهش حاضر، بعد از جمع‌آوری اطلاعات، داده‌ها با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰ مورد تجزیه و تحلیل و داده‌ها با استفاده از دو روش آمار توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌های تحقیق

توصیف شاخص‌های دموگرافیک (بررسی ویژگی‌های عمومی)

- جنسیت

با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌ها از بین پاسخگویان مورد بررسی ۵۲/۹۸ درصد (۱۶۰ نفر) مرد و ۴۷/۰۲ درصد (۱۴۲ نفر) زن هستند (جدول ۱).

جدول ۱. توزیع فراوانی جنسیت پاسخگویان

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
مرد	۱۶۰	۵۲/۹۸
زن	۱۴۲	۴۷/۰۲
کل	۳۰۲	۱۰۰

- سن

با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌ها از بین پاسخگویان مورد بررسی ۹۰ نفر (۲۹/۸ درصد) ۳۱ تا ۳۵ سال، ۱۴۲ نفر (۴۷/۰۲ درصد) ۳۶ تا ۴۵ سال و ۷۰ نفر (۲۳/۱۸ درصد) ۴۵ سال به بالا سن داشتند (جدول ۲).

نقش نهادهای حمایتی در توسعه کارآفرینی با تأکید بر ... | عبداللهی

جدول ۲. توزیع فراوانی سن پاسخگویان

درصد	فراوانی	سن
۲۹/۸	۹۰	۳۱ تا ۳۵ سال
۴۷/۰۲	۱۴۲	۳۶ تا ۴۵ سال
۲۳/۱۸	۷۰	۴۵ سال به بالا
۱۰۰	۳۰۲	کل

آماره‌های توصیفی متغیرها

جدول ۳. آماره‌های توصیفی نمره متغیرهای تحقیق

متغیرها	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی
کارآفرینی	۱/۰۸	۵	۳/۲۷۱	۰/۸۴۹	-۰/۴۶۴	۰/۴۵۲
پرداخت تسهیلات	۱/۱۷	۴/۷۵	۳/۱۹۹	۰/۷۸۷	-۰/۶۰۹	۰/۹۰۲
آموزش	۱/۰۸	۴/۶۷	۳/۱۹۲	۰/۷۸۲	-۰/۶۸۲	۰/۸۸۷
کمک‌های نظام مند دولت	۱/۱۱	۴/۵۵	۳/۱۹۴	۰/۷۶۲	-۰/۶۶۱	۰/۸۲۴

بررسی فرض نرمال بودن متغیرها

جدول ۴. آزمون کلموگراف اسمیرنوف برای بررسی فرض نرمال بودن متغیرها

فرض نرمال	معنی داری	آماره کلموگراف اسمیرنوف	متغیرها
برقرار است	۰/۱۱۱	۱/۶۲	کارآفرینی
برقرار است	۰/۰۶۷	۲/۲۱۸	پرداخت تسهیلات
برقرار است	۰/۰۷۱	۲/۱۴۳	آموزش
برقرار است	۰/۰۷۷	۲/۱۳۳	کمک‌های نظام مند دولت

نتایج آزمون نرمال بودن متغیرها بر اساس آزمون کلموگرف اسمیرنوف نشان می‌دهد که معنی داری متغیر از سطح معنی داری $\alpha=0/05$ بالاتر است، لذا در این سطح فرض H_0 یعنی نرمال بودن داده‌ها رد نمی‌شود، بنابراین می‌توان گفت که توزیع نمرات متغیرهای تحقیق نرمال هست.

بررسی فرضیه‌های تحقیق

فرضیه‌ی اول: پرداخت وام به زنان سرپرست خانوار کمیته امداد امام خمینی (ره) در توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی نقش مؤثری دارد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق ضرایب رگرسیونی در مدل معادلات ساختاری (SEM) نشان می‌دهد که بین پرداخت وام به زنان سرپرست خانوار کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه معنی‌داری وجود دارد، $(\beta = 0/20, C.R = 2/02, p < 0/05)$ لذا سوال در راستای وجود رابطه بین پرداخت وام به زنان سرپرست خانوار کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی با بیش از ۹۵ درصد اطمینان تایید می‌شود. بر اساس ضریب تعیین (R^2) می‌توان گفت به ازای یک واحد تغییر در متغیرهای تحقیق معادل ۰/۰۴ واحد انحراف معیار کاهش پیدا می‌کند و همچنین می‌توان اشاره کرد که بین پرداخت وام به زنان سرپرست خانوار کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه‌ی خطی وجود دارد که، با افزایش میزان پرداخت وام به زنان سرپرست خانوار کمیته امداد امام خمینی (ره)، توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی به سمت بالا میل می‌کند و این نتیجه می‌تواند با کاهش پرداخت وام به زنان سرپرست خانوار کمیته امداد امام خمینی (ره)، توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی به سمت پایین جهت پیدا کند.

جدول ۵. ضرایب مدل رگرسیون رابطه بین پرداخت وام به زنان سرپرست خانوار کمیته

امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی

متغیر	برآورد غیراستاندارد	خطای معیار	برآورد استاندارد	R^2	مقدار C.R	مقدار p
	β		β			
پرداخت وام	۰/۰۷۷	۰/۰۳۸	۰/۲۰	۰/۰۴	۲/۰۲	۰/۰۰۱

نقش نهادهای حمایتی در توسعه کارآفرینی با تأکید بر ... | عبداللهی

فرضیه‌ی دوم: بین آموزش‌های تولید و پرورش دام و طیور توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه وجود دارد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق ضرایب رگرسیونی در مدل معادلات ساختاری (SEM) نشان می‌دهد که بین آموزش‌های تولید و پرورش دام و طیور توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه معنی‌داری وجود دارد، $(\beta = 0/68, C.R = 7, p < 0/05)$ لذا فرض وجود رابطه بین آموزش‌های تولید و پرورش دام و طیور توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی شغلی با بیش از ۹۵ درصد اطمینان تایید می‌شود. بر اساس ضریب تعیین (R^2) می‌توان گفت به ازای یک واحد تغییر در بین متغیرهای تحقیق معادل ۰/۴۶ واحد انحراف معیار کاهش پیدا می‌کند و همچنین می‌توان اشاره کرد که بین آموزش‌های تولید و پرورش دام و طیور توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه‌ی خطی و مستقیم وجود دارد.

جدول ۶. ضرایب مدل رگرسیون رابطه بین آموزش‌های تولید و پرورش دام و طیور توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی

متغیر	برآورد غیراستاندارد	خطای معیار	برآورد استاندارد	R^2	مقدار C.R	مقدار p
	β		β			
آموزش‌های تولید و پرورش دام و طیور	۰/۷۰	۰/۱۰	۰/۶۸	۰/۴۶	۷	۰/۰۰۱

فرضیه‌ی سوم: بین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه وجود دارد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق ضرایب رگرسیونی در مدل معادلات ساختاری (SEM) نشان می‌دهد که بین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای توسط کمیته امداد امام

خمینی(ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه معنی‌داری وجود دارد، (خمینی(ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه معنی‌داری وجود دارد، $\beta = 0/20$, $C.R. = 5/98$, $p < 0/05$) لذا فرض وجود رابطه بین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای توسط کمیته امداد امام خمینی(ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی با بیش از ۹۵ درصد اطمینان تایید می‌شود. بر اساس ضریب تعیین (R^2) می‌توان گفت به ازای یک واحد تغییر در متغیرهای تحقیق معادل ۰/۰۴ واحد انحراف معیار افزایش پیدا می‌کند و همچنین می‌توان اشاره کرد که بین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای توسط کمیته امداد امام خمینی(ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه‌ی خطی وجود دارد.

جدول ۲. ضرایب مدل رگرسیون رابطه بین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای توسط کمیته امداد امام خمینی(ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی

متغیر	برآورد غیراستاندارد	خطای استاندارد	برآورد استاندارد	R^2	مقدار C.R.	مقدار p
	β	معیار	β			
آموزش‌های فنی و حرفه‌ای	۰/۲۴	۰/۰۴	۰/۲۰	۰/۰۴	۵/۹۸	۰/۰۰۱

فرضیه‌ی چهارم: بین پرداخت وام و تامین فضای خودکفایی توسط کمیته امداد امام خمینی(ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه وجود دارد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق ضرایب رگرسیونی در مدل معادلات ساختاری (SEM) نشان می‌دهد که بین پرداخت وام و تامین فضای خودکفایی توسط کمیته امداد امام خمینی(ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه معنی‌داری وجود دارد، (خمینی(ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه معنی‌داری وجود دارد، $\beta = 0/23$, $C.R. = 4/7$, $p < 0/05$) لذا فرض وجود رابطه بین پرداخت وام و تامین فضای خودکفایی توسط کمیته امداد امام خمینی(ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی با بیش از ۹۵ درصد اطمینان تایید می‌شود. بر اساس ضریب تعیین (R^2) می‌توان گفت به ازای یک واحد تغییر در متغیرهای تحقیق معادل ۰/۰۵۳ واحد انحراف معیار افزایش پیدا می‌کند و همچنین می‌توان اشاره کرد که بین پرداخت وام و تامین فضای

نقش نهادهای حمایتی در توسعه کارآفرینی با تأکید بر ... | عبداللهی

خودکفایی توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه‌ی خطی و مستقیم وجود دارد.

جدول ۸. ضرایب مدل رگرسیون رابطه بین پرداخت وام و تامین فضای خودکفایی توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی

متغیر	برآورد غیراستاندارد β	خطای معیار	برآورد استاندارد β	R^2	مقدار C.R	مقدار p
پرداخت وام و تامین فضای خودکفایی	۰/۱۷۸	۰/۰۳۸	۰/۲۳	۰/۰۵۳	۴/۷	۰/۰۰۱

فرضیه‌ی پنجم: بین توافق‌نامه حمایت‌های مالیاتی توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه وجود دارد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق ضرایب رگرسیونی در مدل معادلات ساختاری (SEM) نشان می‌دهد که بین توافق‌نامه حمایت‌های مالیاتی توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه معنی‌داری وجود دارد، $(p < ۰/۰۵, C.R = ۴/۴۳, \beta = ۰/۲۳)$ لذا فرض وجود رابطه بین توافق‌نامه حمایت‌های مالیاتی توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی با بیش از ۹۵ درصد اطمینان تایید می‌شود. بر اساس ضریب تعیین (R^2) و همچنین می‌توان اشاره کرد که بین توافق‌نامه حمایت‌های مالیاتی توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی رابطه‌ی خطی وجود دارد.

جدول ۹. ضرایب مدل رگرسیون رابطه توافقی نامه حمایت‌های مالیاتی توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و توسعه کارآفرینی و ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی

متغیر	برآورد غیراستاندارد	خطای معیار	برآورد استاندارد	R ²	مقدار C.R.	مقدار p
توافق نامه	β		β			
حمایت‌های مالیاتی	۰/۳۱۳	۰/۰۷۱	۰/۲۳	۰/۰۵۳	۴/۴۳	۰/۰۰۱

بحث و نتیجه‌گیری

یکی از اهداف کمیته امداد امام خمینی (ره) علاوه بر حمایت از محرومان، فراهم آوردن موجبات شکوفایی استعدادها و توانایی‌های بالقوه افراد تحت پوشش و ایجاد زمینه مناسب به منظور نیل به خودکفایی آنهاست. به همین منظور برنامه‌ای تحت عنوان طرح‌های خوداشتغالی و کارآفرینی در برنامه‌های این نهاد قرار گرفته است. دسترسی به اعتبارات منجر به افزایش درآمد مددجویان، دسترسی به شبکه‌های اطلاعات بازار، ارتقاء جایگاه آنها در اقتصاد خانواده، افزایش مشارکت آنان در تصمیم‌گیری در مورد هزینه‌های خانواده و بهبود دیدگاه‌های عمومی آنان در خانواده و جامعه می‌شود. نتایج این پژوهش به خوبی نشان می‌دهد که عوامل متعددی باعث استقبال مددجویان از طرح‌های اشتغال‌زایی می‌شود. گرایش مددجویان به این طرح‌ها بر ضرورت اعطای وام‌های اشتغال‌زایی صحه گذاشته و نشان از کمک بزرگ این نوع وام‌ها به گسترش کسب و کار و رونق فعالیت‌های تولیدی و خدماتی مددجویان می‌باشد.

در تحقیق حاضر هم که در خصوص میزان تمایل و استقبال از اعتبارات خرد کمیته امداد شهر کرمانشاه انجام شد، نتایج بیانگر میزان تأثیر عوامل مختلفی بود. یکی از عوامل مهم اعتماد و اطمینان مددجو نسبت به تضمین در پرداخت وام بود. در واقع برای اطمینان از به کارگیری اعتبار در راستای راه اندازی کسب و کار لازم است این اطمینان در بین مددجویان ایجاد شود. زیرا آنها اغلب از قشر ضعیف جامعه هستند و امکان اخذ وام از

نقش نهادهای حمایتی در توسعه کارآفرینی با تأکید بر ... | عبداللہی

سایر نهادهای وام‌دهنده را ندارد. از طرفی این اطمینان اولیه کمک مؤثری به عملیاتی کردن ایده اولیه کسب و کار خواهد کرد و افراد پس از اخذ وام نسبت به ایجاد شغل اقدام خواهند کرد. عامل دیگر پایین بودن نرخ سود تسهیلات اشتغال‌زا است. که خود عامل مهمی برای این قشر از افراد که اکثر آنها از اقشار آسیب دیده و ضعیف جامعه هستند و امکان اخذ وام با نرخ سود تسهیلات بالا را ندارند. همچنین این عامل کمک مؤثری در استقبال و پذیرش از طرح‌های اشتغال‌زا خواهد کرد. عامل سوم کمک وام‌های اشتغال‌زا به گسترش کسب و کار بود. به دلیل این که مددجویان کمیته امداد از قشر ضعیف جامعه بوده و دلیلی برای انگیزش کار و استقبال از طرح‌ها داشته باشند این اطمینان در بین آنها ایجاد شود که استقبال از این طرح‌ها کمک مؤثری به عملیاتی کردن ایده و همچنین گسترش کسب و کار خواهد کرد و می‌توان زمینه‌های پرورش کارآفرینی را در آنها فراهم کرد.

در نهایت پیشنهادها زیر در جهت استقبال بیشتر مددجویان از طرح‌های اشتغال‌زا و فراهم نمودن بستر مناسب جهت فعالیت آنان قابل ارائه است:

- اخذ و دریافت ضمانت‌های قابل ارائه و راحت توسط کمیته امداد و بانک‌ها از مددجویان.
- پایین بودن نرخ سود تسهیلات اشتغال‌زا و کمک به مددجو برای دریافت این نوع وام‌ها و مشارکت در طرح‌های اشتغال‌زایی
- ارائه راهنمایی مناسب از سوی کارشناسان طرح که موجب هدایت مددجویان و استقبال بیشتر آنها از طرح‌های اشتغال‌زایی می‌گردد.
- افزایش جذابیت طرح‌های اشتغال‌زا کمیته امداد در مقایسه با سایر طرح‌های اشتغال‌زا که خود دلیلی بر استقبال بیشتر مددجویان می‌گردد.
- شفاف‌سازی و روشن کردن اهداف و اطلاعات طرح‌های اشتغال‌زا برای مددجویان.
- ارائه برنامه‌های آموزشی جهت فرهنگ‌سازی و آگاهی مددجویان از طرح‌های اشتغال‌زایی کمیته امداد از طریق رسانه‌های گروهی برای مددجویان ضروری به نظر

می‌رسد. در این راستا استفاده از شبکه تلویزیونی، برنامه‌های رادیویی، روزنامه و ... می‌تواند مؤثر واقع گردد.

- با توجه به این که در برخی موارد وام‌های دریافتی در زمینه‌هایی مصرف شده است که با اهداف پرداخت وام مغایر بوده است؛ پیشنهاد می‌شود پس از پرداخت وام در زمینه نحوه مصرف آن نظارت کافی صورت گیرد.

فهرست منابع

- تقوی فرد، محمدتقی، محسن زاهدی ادیب، و مصطفی ترابی. ۱۳۹۱. عوامل مؤثر بر استفاده از خدمات بانکداری اینترنتی از سوی مشتریان (مورد مطالعه: بانک ملت). فصلنامه علمی پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، ۲۷ (۳): ۵۳۹-۵۵۹.
- داوری، علی، و حمیدرضا رضایی. ۱۳۸۵. نقش دولت و خط مشی‌های دولتی در توسعه کارآفرینی. فصلنامه علوم مدیریت ایران، ۱ (۲): ۱۰۹-۱۲۹.
- سیدی، دکتر، و امیر تقی خانی. ۱۳۹۰. موانع توسعه کارآفرینی و نقش دولت در تسهیل توسعه کارآفرینی. ماهنامه اجتماعی، اقتصادی، علمی و فرهنگی کار و جامعه، ۱۳۵: ۷۹-۸۰.
- فعالیت، وحید، و ندا خارقانی. ۱۳۹۰. بررسی تأثیر وام‌های خرد بر اشتغال. ماهنامه اجتماعی، اقتصادی، علمی و فرهنگی کار و جامعه، ۱۶۱: ۲۲-۴۴.
- کریمی، یداله، محمدحسن مبارکی، و علیرضا مهاجری. ۱۳۹۰. شناسایی عوامل مؤثر بر موفقیت طرح‌های خودکفایی و اشتغال‌زایی کمیته امداد امام خمینی (ره) با رویکرد کارآفرینی اجتماعی. اولین کنفرانس دانشجویی کارآفرینی کشور. تهران، دانشگاه تهران.
- کاظمی، محمدرضا، عبدالعظیم آجیلی، و طهماسب مقصودی. ۱۳۹۰. بررسی نقش طرح‌های اشتغال‌زایی کشاورزی کمیته امداد امام خمینی (ره) در توانمندسازی اقتصادی و اجتماعی مددجویان تحت حمایت. مجموعه مقالات برگزیده همایش ملی توانمندسازی با رویکرد جهاد اقتصادی در کمیته امداد امام خمینی (ره). تهران، خرداد ۱۳۹۰. صص: ۲۳۵-۲۵۱.
- محمدخانی، مجید، رضا بهرامیان، و سعید دلیل‌گو. ۱۳۹۰. بررسی موانع توانمندسازی مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) از طریق طرح‌های خودکفایی در استان اصفهان. مجموعه مقالات برگزیده همایش ملی توانمندسازی با رویکرد جهاد اقتصادی در کمیته امداد امام خمینی (ره). تهران، خرداد ۱۳۹۰. صص: ۱۸۳-۲۰۲.

نقش نهادهای حمایتی در توسعه کارآفرینی با تأکید بر ... | عبداللہی

مقدس فریمانی، شهرام، مجتبی رجب بیگی، احمد احمدی قبانکندی، ومیرمحمود مجید آذر. ۱۳۸۹. گرایش روستائیان به صندوق‌های اعتباری روستایی: مطالعه موردی استان تهران. ششمین کنفرانس اقتصاد کشاورزی ایران، مشهد، انجمن اقتصاد کشاورزی ایران، دانشگاه فردوسی مشهد، صص: ۱-۲۵.

ممیز، آیت‌اله، سیده عاطفه قاسمی، و سیده فاطمه قاسمی. ۱۳۹۲. بررسی عوامل مؤثر در توسعه کارآفرینی زنان. رشد فناوری، فصلنامه تخصصی پارک‌ها و مراکز رشد، ۹ (۳۵): ۱۵-۲۲. نجفی، بهمن، و لیلا صفا. ۱۳۹۳. بررسی کسب و کارهای خانگی کارآفرینانه و موانع و چالش‌های توسعه آنها در مناطق روستایی. نشریه کارآفرینی در کشاورزی، ۱ (۲): ۱۷-۲۸. ولیئی، محمد. ۱۳۸۸. توانمندسازی مبتنی بر اشتغال محرومان در کمیته امداد امام خمینی (ره). معاونت اشتغال و خودکفایی، اداره کل حرفه‌آموزی و کاربایی، صص: ۱-۲۷.

- Acs, Z. J. (2006) How is entrepreneurship good for economic growth? *Innovations*, (1), pp: 97-107.
- Acs, Z. J. & Armington, C. (2006) *Entrepreneurship, geography and American economic growth*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Acs, Z. J. & Stenholm, P. (2018) *A global entrepreneurship index using GEM data*, School of Public Policy, George Mason University, Mimeo.
- Acs, Z. & Szerb, L. (2007) *Entrepreneurship, economic growth and public policy*, *Small Business Economics*, 28 (2/3), pp: 109-122.
- Acs, Z. J. & Varga, A. (2005) *Entrepreneurship, agglomeration and technological change*, *Small Business Economics*, 24 (3), pp: 323-334.
- Acs, Z. J.; Arenius, P.; Hay M. and Minniti, M. (2005) *Global entrepreneurship monitor*, London UK and Babson Park, MA: London Business School and Babson College.
- Baumol, William J. (1968) *Entrepreneurship in Economic Theory*, *American Economic Review, Paper & Proceedings* 58 (2), pp: 64-71.
- Baumol, William J. (1990) *Entrepreneurship: Productive, Unproductive, and Destructive*, *Journal of Political Economy* 98 (5), pp: 893-921.
- Baumol, W. (2002) *The free-market innovation machine: Analyzing the Growth Miracle of Capitalism*, Princeton: Princeton University Press.
- Baumol, W. J.; Litan, R. E. & Schramm, C. J. (2006) *Good capitalism bad capitalism: And the economics of growth and prosperity*, New Haven: Yale University Press.
- Boettke, P. J. & Coyne, C. J. (2003) *Entrepreneurship and development: Cause or consequence?* *Advances in Austrian Economics*, 6, pp: 67-87.
- Douhan, Robin; Gunnar Eliasson and Magnus Henrekson (2006) *Israel M. Kirzner: An Outstanding Austrian Contributor to the Economics of Entrepreneurship*, IFN Working Paper No. 678.
- Douhan, Robin and Magnus Henrekson (2007) *The Political Economy of Entrepreneurship: An Introduction*, in Magnus Henrekson and Robin Douhan

زمستان ۱۴۰۲ | دوره ۱ | شماره ۳

- (eds.), International Library of Entrepreneurship Series: The Political Economy of Entrepreneurship, Northampton, UK: Edward Elgar. Holcombe, Randall G. (1998) Entrepreneurship and Economic Growth, Quarterly Journal of Austrian Economics 1 (2), pp: 45-62.
- Holcombe, Randall G. (2003) The Origins of Entrepreneurial Opportunities, Review of Austrian Economics 16 (1), pp: 25-43.
- Kirzner, I. M. (1963) Market Theory and the Price System, Princeton, NJ: Van Nostrand.

